

Motion till riksdagen 2020/21:1612

av **Linda Lindberg m.fl. (SD)**

Barndomsgaranti

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	2
Motivering	3
Nollvision för hemlöshet för barn	4
Uppgradering av familjehemsplacering	5
Databas över familjehem.....	5
Oberoende ombud till barn vid familje- och jourhemsplacering.....	6
Stärkt samverkan och undvika omplacering i familjehem	6
Enhetliga verktyg för familje- och jourhem	7
Vårdnadsöverflyttningar.....	7
Barns behov av trygg tillvaro samt rättigheter i rättsprocessen	7
Barns rätt och stöd i tvister mellan vårdnadshavare	8
Stöd vid mobbning och utsatthet	9
Barnrättsperspektiv inom vård, omsorg och psykiatri.....	9
Kompetens om utsatta barns behov hos all personal som arbetar med barn.....	10

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en barndomsgaranti och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en nollvision för barnmisär och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nollvision för hemlöshet för barn och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpning i lagstiftningen gällande socialtjänstens förebyggande och uppsökande arbete och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tidsgräns för placering av barn på akutboende samt grundkrav för boendetrygghet där för barn och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en nationell databas för familjehem och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införande av en samordnande funktion för familjehem och familjehemsplacering för landets kommuner och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barn som placeras i familjehem ska ges ett eget oberoende ombud och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt samverkan vid familjehemsplaceringar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undvika omplaceringar i familjehem och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa enhetliga regler och riktlinjer och en handlingsplan för kommunerna för omsorg i familje- och jourhem och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram enhetliga kriterier för bedömning och uppföljning av familje- och jourhem och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avtal med specificerat ansvar under placeringen bör ingås med familje- och jourhem och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa kvalitetskontrollsystem, certifiering av familje- och jourhem samt systematiska kvalitetskontroller och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökat stöd efter vårdnadsöverflyttningar och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kompetens att stödja barn bland dem som i rättsprocessen arbetar med eller möter barn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera barnfridsbrott och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stöd till barn som bevittnat våld eller annan brottslig handling som närstående utsatt en annan av barnets närstående för och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barnets rätt att komma till tals i de instanser som hanterar vårdnadstvister, även då samtycke saknas från en vårdnadshavare, och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om särskild stödperson till barnet vid vårdnadstvister mellan barnets vårdnadshavare och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stöd vid mobbning och utsatthet och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samarbetet mellan elevhälsa, sjukvård och socialtjänst ska stärkas samt att vårdinstanser ska anpassas till barnrättsperspektivet och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kompetens om behov hos barn som far illa, hos all personal som arbetar med barn, och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till ökat stöd till barnrättsorganisationers verksamhet för utsatta barn i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den centrala utgångspunkten för Sverigedemokraternas familjepolitik är att barnens bästa alltid sätts i första rummet. En barndomsgaranti ska gälla, en stärkt barnrätt. Alla barn ska ha rätt till en trygg uppväxt. En nollvision mot barnmisär ska vara lika självklart som till exempel en nollvision kring döda i trafiken. En barndomsgaranti ska skapas, inom vilken samhället ställer upp en nollvision mot diskriminering, mobbning och trakasserier. Barn måste skyddas från fysiskt och psykiskt våld, sexuella övergrepp och vanvård eller utnyttjande och så långt det är möjligt garanteras en trygg uppväxt med båda föräldrarna.

Fattigdom, ohälsa, missbruk, brottslighet och det som motverkar eller inte lever upp till de viktiga behoven som barn har är något som de flesta är överens om är negativt. Barnrättsorganisationer och andra funktioner i samhället menar också att detta är nedbrytande. Barn behöver bli sedda, bekräftade, växa upp med trygga och kärleksfulla vuxna som älskar och skyddar dem samt växa upp i en tillvaro där nödvändiga behov blir tillgodosedda.

Barn ska ha en rimlig levnadsstandard och en trygg boendemiljö, inget barn ska leva i hemlöshet. Då det inte är möjligt med en trygg uppväxt med båda föräldrarna, ska omvårdnad säkerställas genom att kvalitetssystemet kring familje- och jourhem stärks.

Barnkonventionen blev svensk lag den 1 januari 2020. Lagen (2018:1197) innebär att Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter inkorporeras i svensk rätt. Att konventionen nu är svensk lag innebär att rättstillämparna ska beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen i mål, och ärenden som rör barn och barnets roll som rättssubjekt med egna rättigheter ska tydliggöras. Enligt regeringen ska det bidra till att synliggöra barnets rättigheter och skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet där rättigheterna ses utifrån ett helhetsperspektiv. Det återstår att se om regeringen lyckas med detta. Vägledande grundprinciper i Barnkonventionen är att alla barn har samma rättigheter, lika värde, rätt till liv och utveckling, att uttrycka sin

mening och få den respekterad samt att barnets bästa ska beaktas vid alla beslut om barn.

Sverigedemokraterna motsatte sig inkorporeringen av Barnkonventionen i svensk rätt. De principer som konventionen är ämnade att värna är i många fall önskvärda, men torde lämpligast genomföras i svensk rätt genom sedvanligt beredd svensk lagstiftning.

Det svenska samhället ska ta hand om, ge förutsättningar för och aktivt verka för att upprätthålla barns rätt och behov. Där detta saknas behövs insatser. Vi ska ha en välfungerande nationell barnrätt och möjliggöra goda förutsättningar för barn i Sverige. Detta oavsett vilka skrivelser och överenskommelser som görs internationellt. Sverigedemokraterna ser även behovet av en rad konkreta åtgärder för barn och deras rätt.

Vidare är familjepolitiken och en rad satsningar för föräldrar och familj centrala för barns välmående. Grundläggande är familjen och goda familjeförhållanden. Fastställande av faderskap redan så snart graviditeten konstaterats ska vara möjligt. Vidare ska gemensam vårdnad vara norm, båda föräldrarna ska ha rätt att besöka mödravården samt möjligheter till familjerådgivning ska utökas. Fler prioriterade områden är satsningar på förlossningsvården och barnsjukvården, införande av ett särskilt bidrag till förstföderskor mot att föräldraskapsutbildning fullgörs samt stärkt föräldraförsäkring. Även barnomsorgsavgift för omsorg om egna barn, ett höjt adoptionsbidrag samt familjemedling vid separation är prioriterat.

Nollvision för hemlöshet för barn

Barn har rätt till skälig levnadsstandard ifråga om exempelvis mat, kläder och boende. Det har varit en självklarhet i Välfärdssverige tidigare. Idag har förhållanden försämrats och allt fler barn lever helt eller delvis i hemlöshet.

Inget barn ska leva i hemlöshet. Om vårdnadshavare har problem med att betala familjens bostadskostnader och riskerar att bli eller blir utsatt för vräkning, så ska särskild hänsyn tas till att barnen inte hamnar i hemlöshet. Kommunen behöver ha en handlingsplan i samband med vräkning, för boende för barn och vårdnadshavare. Detta så att inte barnen riskerar att hamna i tillfälliga boenden. I inga fall ska det förekomma att barn i sådana situationer, försätts i tillfälligt boende tillsammans med andra boende som har problem med exempelvis missbruk.

Då barn är inblandade i en olaglig bosättning är situationen akut och fallet måste hanteras så snabbt det är möjligt. Socialtjänsten ska samarbeta med polisen i sådana situationer för att kunna göra en bedömning om barnen har rätt att stanna kvar i Sverige och i så fall hamna under socialtjänstens ansvar, vilket innebär skyldighet att ta hand om de barn och föräldrar som har rätt att vistas här. Det är för oss prioriterat att barn har en trygg boendeform.

Barnfamiljer som lever i ekonomisk utsatthet kan riskera vräkning och deras situation är ofta utsatt och krisartad. Barn som lever i detta berättar om hur de efter vräkning från familjens hem hamnar i en otrygg tillvaro på tillfälliga boenden, exempelvis vandrarhem där det i vissa fall kan förekomma våld och droger. Det förekommer även att barn rycks upp från sin förskola eller skola vid flytt till tillfälliga boenden. Vi är medvetna om att Sverige har brist på bostäder men det är för oss prioriterat att barnperspektiv är centralt och att barns behov av trygghet ska tillgodoses i största mån.

Socialtjänstens förebyggande och uppsökande arbete kring barnfamiljer som lever i utsatthet behöver skärpas i lagstiftningen, uppbrott från barnens skola, förskola och vänner ska motverkas samt akut hemlösa familjer behöver garanteras långsiktigt tryggt boende. Tidsgräns för placering av barn på akutboende, exempelvis vandrarhem, behöver införas och dessa tillfälliga boenden ska uppfylla vissa grundläggande krav gällande lämplighet och trygghet för barns boende där.

För att förebygga att barnfamiljer hamnar i ekonomisk utsatthet vill vi också stärka bostadsbidraget som är ett behovsanpassat bidrag riktat till de barnfamiljer som har störst behov.

Uppgradering av familjehemsplacering

Barn som av olika skäl inte kan bo hos sina föräldrar kan placeras i familjehem. Familjehem är ett enskilt hem som tar emot barn för stadigvarande vård och fostran och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt. Idag placeras rekordmånga barn i familjehem i Sverige. Av de barn och unga som någon gång fick en insats år 2018, blev 23 100 stycken barn placerade i familjehem, enligt Socialstyrelsen. När barn placeras i familjehem är det naturligtvis av yttersta vikt att hemmet bedöms som lämpligt och att en utredning görs av familjehemsföräldrarnas förmåga att tillgodose barnets behov. Tyvärr rapporteras alltför ofta om allvarliga missförhållanden på familjehem och både polisanmälningar om brott samt anmälningar till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), förekommer frekvent. Av den anledningen behöver placeringen av barn i hem uppgraderas och garanti för trygg tillvaro för barnet eftersträvas genom tydlig kvalitetshöjning av arbetet med och kring hemmen genom utveckling av ett nationellt paket.

Nationella samlade förtydligande regler och riktlinjer behöver skapas. Det behöver utredas hur detta bäst skapas och implementeras. En samlad satsning avser

- databas över familjehem
- oberoende barnombud
- ökad och stärkt samverkan mellan kommuner och myndigheter
- enhetliga regler och handlingsplan till kommuner om placering
- enhetliga kriterier för bedömning och utvärdering av hem
- utökad ansvarsspecifikation genom avtal
- enhetligt certifierings- och kvalitetskontrollsystem.

Databas över familjehem

Varje kommun har ett eget ansvar att rekrytera och utreda familjehem. Kommuner ska även erbjuda familjer utbildning och säkerställa att de bedriver en vård som håller god kvalitet. I dagsläget är det dock svårt för en kommun att ta del av andra kommuners information. Risken finns därför att familjehem som visat sig vara olämpliga i en kommun kan fortsätta att ta emot barn i eller från en annan kommun. Det är inte rimligt att olämpliga familjehem på nytt och utan kommuners vetskap om dess historik, kan göra nya ansökningar som leder till att man får barn placerade hos sig. Det är heller inte rimligt att familjehem som tidigare frångäpts barn på grund av exempelvis vanskötsel,

felaktigt ska kunna hävda att man aldrig tidigare tagit emot barn. Socialnämnder i enskilda kommuner kan omöjligt lösa dessa problem på egen hand trots att det står i lagen att de ska förebygga, upptäcka och åtgärda risker.

För att underlätta för kommunerna att säkerställa trygga familjehemsplaceringar ska familjehemmens tidigare historik samlas i en nationell databas. Möjligheten att införa en samordnande funktion för landets kommuner ska utredas. Syftet ska vara att enklare kunna få tillgång till relevant information om potentiella familjehems tidigare historik. Genom detta minimeras riskerna för att barn far illa.

Oberoende ombud till barn vid familje- och jourhemsplacering

Viktigt i arbete kring barn som har behov att få stöd, är att lyssna in barnet och att det ges möjlighet att påverka sin egen situation. Barn som är placerade i hem kan ofta uppleva att de står vid sidan av och att ingen lyssnar på dem. Att inte få sin röst hörd och att andra fattar beslut över huvudet på barnet, är destruktivt. Det ger varken barnet medinflytande eller inblandade en god start för barnets placering. Situationen är redan mycket svår för det barn som inte längre kan bo kvar med sina föräldrar eller inte har föräldrar att bo med. För en så god start som möjligt på placeringen och för barnets medinflytande ska barn ges ett oberoende barnombud som lyssnar på och talar för barnet och som utgör länk mellan barnet och andra berörda. Ombudet ska även ha insyn i praktiska och ekonomiska aspekter med möjlighet att stärka barnets ekonomiska rätt. I fall oegentligheter och missförhållanden upptäcks, ska ombudet ha anmälningsplikt. Ombud bör även vara aktuellt i fall då barnet är kvar hos sina föräldrar men då barnet och dess situation är under utredning av socialtjänsten och vid andra tjänster från socialtjänsten, exempelvis så kallade hemmahosare.

En hemmahosare är en stödperson som socialtjänsten bistår med och som hjälper en familj att organisera i hemmet kring barnen, där vårdnadshavare har problem med att hantera vårdnadshavarskapet. Här ges hjälp med rutiner, gränssättning och hur barnen bemöts.

Stärkt samverkan och undvika omplacering i familjehem

Samarbetet bör stärkas mellan skola, skolhälsovård och socialtjänst kring barn som placeras i familjehem. Barnets situation behöver säkras genom de som berörs av omsorgen för barnet och samarbete behöver kunna ske över kommungränser. De eventuella hinder som finns för att olika kommuner, socialtjänster, vård- och omsorgsinstanter, ska kunna dela information och samverka för barns bästa, behöver överbryggas. Omplacering förekommer, men ska undvikas. Barnets perspektiv och den anknytning som barnet har med vuxna ska väga tungt ifråga om var barn ska bo och vem som ska stå för omsorgen. Då omplacering ändå är nödvändig ska det inte råda tvivel om barnets behov eller kringliggande förhållanden.

Enhetliga verktyg för familje- och jourhem

Familjehem kan vara ett hem där önskemål finns om adoption på längre sikt, eller ett mer tillfälligt hem för äldre barn där adoptionsfrågan inte är aktuell utan där barnet bor under viss tid för att därefter återgå till de biologiska föräldrarna. Familjehem där önskemål finns om adoption på sikt, bör vara aktuellt för små barn, där situationen är sådan att utsikterna att senare återgå till de biologiska föräldrarna är dåliga.

För att kunna tillgodose så goda förhållanden som möjligt för barn som placeras i familje- eller jourhem, så behöver utöver barnombud och ökad samverkan mellan berörda instanser, enhetliga regler och riktlinjer skapas och kvalitetssystemet definieras tydligare och byggas ut. Det har tyvärr många gånger rapporterats om dåliga förhållanden för barn som placerats och om att berörd instans inte haft vetskap eller möjlighet att agera på ett sätt som garanterar en trygg tillvaro för barnet. Det är oacceptabelt ur ett barnrättsperspektiv. Placeras barn i hem ska det i förväg och under placeringen garanteras att förhållandena följer satta regler och fungerar väl.

Nationella, enhetliga riktlinjer och handlingsplan till kommuner för omsorg i familje- och jourhem samt kriterier för bedömning och utvärdering av familjehem av dessa behöver tas fram och användas. Ansvaret för hemmet respektive socialtjänsten, behöver förtydligas genom att avtal ingås dem emellan, där ansvarsfördelningen som ska gälla under placeringstiden, specificeras i avtalet.

Ett kvalitetssystem och ett kvalitetskontrollsystem för familje- och jourhem behöver definieras och införas likvärdigt i kommunerna. Certifiering av familjehem och jourhem ska införas samt fortlöpande kvalitetskontroller utföras.

Vårdnadsöverflyttningar

När ett barn placerats i familjehem ska socialnämnden enligt socialtjänstlagen överväga överflyttning av vårdnaden när en placering pågått i mer än tre år. Om barnet placerats i mycket ung ålder och/eller varit i familjehem längre tid samt i fall där de biologiska föräldrarnas förmåga att ta hand om sitt barn är mycket liten, skulle vårdnadsöverflyttning öka barnets trygghet. Ändå sker relativt få vårdnadsöverflyttningar. Barn ska ha det bra i sitt hem och med föräldrarna eller med de vuxna som tar hand om och har ansvar för barnet.

När ett familjehem tar över vårdnaden, minskar stödet från socialtjänsten. Hemmet får inte längre socialtjänstens hjälp med kontakter med till exempel sjukvården, barn- och ungdomspsykiatri, barnets föräldrar eller i vårdnadstvister. Det gör vårdnadsöverflyttning till ett stort och svårt steg, som få vågar fatta beslut om. Det är viktigt att socialtjänstens stöd och tillsyn fortsätter också efter en vårdnadsöverflyttning.

Barns behov av trygg tillvaro samt rättigheter i rättsprocessen

Barn har behov av och rätt till en trygg uppväxt och tillvaro. De lider och kan få men för livet om de blir utsatta för otrygg, osäker tillvaro och upplevelser som fysiskt och psykiskt våld, vanvård, sexuella övergrepp och andra brott. Alla vuxna som får kännedom

om eller misstänker att barn far illa behöver anmäla det till socialtjänsten. Det är av vikt att vuxna och samhället genom berörda instanser, alltid tar ansvar för barn om oro ges tillkänna kring barn, hjälper och ger det stöd som behövs. Dessutom måste sådana fall alltid tas om hand och utredas noggrant.

Barn far illa av att utsättas för eller bevittna brott och behöver få nödvändigt stöd. Vuxna och instanser som socialtjänst, skola, föreningar, hälso- och sjukvård behöver samverka om barn tycks fara illa, det ska aldrig finnas risk att ansvar eller nödvändig hantering missas. Barn som utsatts för brott har enligt lag (1988:609) rätt till målsägandebiträde. Det gäller främst om det gäller sexualbrott och våld i nära relationer. Det kan även komma i fråga relaterat till andra brott om det finns särskilda behov. Ett målsägandebiträde är jurist som stödjer den som är utsatt och som betalas av staten. Barn som utsatts för brott av en vårdnadshavare ska enligt lag (1999:997) få en särskild företrädare. En sådan är en särskilt lämplig person som istället för barnets vårdnadshavare tar tillvara barnets rätt under förundersökning och rättegång. Det är av vikt att företrädare och målsägandebiträde utöver juridisk kompetens även har kompetens i att stödja barn.

Barn tar skada av att bevittna våld mellan närstående. Därför är det rimligt att våld mellan närstående även betraktas som ett brott riktat mot barnet. En kriminalisering bör därför ske av de fall då barn bevittnar att närstående utsätter annan närstående till barnet för våld eller annan gärning som skadar tryggheten eller tilliten hos barnet. Enligt forskning så skadar det barn som ser eller hör hur den ene föräldern misshandlar den andre. De påverkas starkt av upplevelsen och berövas sin tillit, trygghet och frihet inte bara i förhållande till förövaren utan också i förhållande till den som blir slagen. Den senare försätts i en situation där denne inte kan försvara sig själv och därmed inte kan erbjuda barnet trygghet. Dessutom upplever barnet en maktlöshet genom att det inte själv kan göra något för att skydda den förälder som blir slagen. I sådana här fall, som straffbeläggs, behöver barnet få god stöttning. Även om barnet ska skyddas, så får inte skyddet innebära att barnet inte ges utrymme eller några rättigheter i sammanhanget.

Det är av största vikt att de som handhar mål inom rättsväsendet och som möter barn i rättsprocessen, är utbildade och har vana och kompetens för att möta och stödja barn. Om övergrepp på barn är aktuellt i fallet så behöver de som handhar målet ha specialkompetens för detta.

Barns rätt och stöd i tvister mellan vårdnadshavare

Utgångspunkten vid vårdnadstvister är att dessa bör lösas via medling och inte bli fall för domstolen att avgöra. Det är slitsamt och destruktivt för framför allt barnet, men även för vårdnadshavarna och alla inblandade, då familjeangelägenheter och vårdnadsfrågor blir domstolsmål. Av denna anledning är det av extra stor vikt att barnet ges stöd genom särskild stödperson genom processen. Barnet behöver ges relevant information och rätt att komma till tals i olika instanser som hanterar vårdnadstvister, även i de fall samtycke saknas från en vårdnadshavare.

Barn har rätt till sina föräldrar, inte tvärtom. Fokus ska ligga på barnen vid vårdnadstvist i domstol. Barn blir tryggare och mår bättre av att ha kontakt med båda sina föräldrar. Om medling mellan föräldrarna misslyckas och en domstol avgör ärendet är det barnets bästa som ska vara styrande. Så länge det saknas skäl som rör barnets väl-

mående att ta ifrån någon förälder vårdnaden ska därför gemensam vårdnad vara norm. Vid vårdnadstvister ska stor hänsyn tas till föräldrarnas förmåga att tillgodose barnets behov av den andra föräldern. Idag dömer rättsväsendet mycket ofta till moderns favör i vårdnadstvister och det är problematiskt att så många barn mister rätten till sin pappa. I det enskilda fallet kan det givetvis finnas skäl till varför den ena föräldern anses så olämplig att det inte längre är bra för barnet att ha denna som vårdnadshavare. Med gemensam vårdnad som norm, blir den naturliga följderna att domstolarna dömer till gemensam vårdnad i de fall där inte någon förälder är olämplig som vårdnadshavare.

Trots att vårdnadstvister i allra högsta grad handlar om barnen, är det inte sällan just de som råkar mest illa ut och kan hamna i kläm när föräldrarna inte är överens. För att säkerställa att barnets bästa alltid beaktas bör barnet få stöd i vårdnadsprocessen genom en särskild stödperson som är med genom hela processen men som inte deltar vid domstolsförhandlingar. Personen kan med fördel utses av socialförvaltningen och är då barnets kontaktperson och stöd under och efter en vårdnadstvist.

Det är av största vikt att domare och alla de som verkar i domstolen ska se till barnets bästa, i hänsynstagande och bedömningar i vårdnadstvister. Målet är dock att vårdnadstvister avgörs genom medling hos familjerätten hos kommunen och inte hamnar som fall i domstol.

Stöd vid mobbning och utsatthet

Barn blir tyvärr utsatta för mobbning och utfrysning, exempelvis i hem, i skolor och digitalt i sociala medier, vilket får psykisk ohälsa till följd och i många fall orsakar ensamhet och isolering.

Svenska elever har fått en försämrad psykisk hälsa. Enligt Bris (Barnens rätt i samhället) rapportering 2019 framgick att skolelevers utsatthet och otrygghet samt mobbning i skolan ökat med 48 procent under perioden 2016–2018. I rapporteringen framgick även att barns utsatthet i skolan har ökat och att de upplever att vuxna inte ser, lyssnar eller förmår stötta. Ett barn som blir utsatt för kränkningar, retad, slagen eller utfrysad, ska alltid tas på allvar.

Utsatthet kan även uppstå utanför skola, hemmet och andra forum där vuxna som ska stödja barn inte finns tillgängliga. Det är därför av stor vikt att instanser inom vård, omsorg, barn- och ungdomspsykiatri, ungdomsmottagningar, regioner och kommuner har kompetens och stödmöjligheter till barn i sådana situationer. Slagkraftig digital information via dessas internetplatser som exempelvis på hemsidor är också viktigt.

Vårdnadshavare och andra vuxna personer kring barnen måste ta ansvar och utgöra en trygghet för barn. Alla barn ska känna att både samhället i stort, olika instanser i samhället och vuxna personer utgör en trygg bas och ett stöd, även i negativa och utsatta situationer.

Barnrättsperspektiv inom vård, omsorg och psykiatri

Barn har rätt till information, delaktighet och inflytande för sin egen skull inom den psykiatriska vården, men många barn och ungdomar menar att de inte alltid får ta del av vad deras psykiatriska vård går ut på. I många fall känner de sig åsidosatta och att de

inte blir hörsammade. Barns rätt till delaktighet om sin egen hälsosituation och situation inom vården behöver stärkas. De behöver kunna söka vård och hjälp utan föräldrars vetskap och även få information om att de kan göra det. Vårdnadshavares ansvar ska inte åsidosättas. Men i de fall ungdomar själva söker hjälp och vård, ska de bemötas med respekt och det de tar upp tas på allvar. Det behöver vara enklare än det är idag för barn och unga att själva komma i kontakt med vård, omsorg och stödfunktioner. Marknadsföring, kontaktmöjligheter och nåbarhet behöver därför förenklas och förbättras.

Även samarbetet mellan elevhälsa, ungdomsmottagningar, sjukvård och socialtjänst behöver stärkas och anpassas till barnrättsperspektivet i större utsträckning.

Kompetens om utsatta barns behov hos all personal som arbetar med barn

All personal som arbetar med barn, personal inom förskola och skola med flera verksamheter, behöver ha kompetens som möjliggör att de uppmärksammar barn och signaler hos barn som far illa på olika sätt. Det kan exempelvis gälla barn som är utsatta för övergrepp, utnyttjande eller vanvård.

Det behöver ingå i utbildning för förskole- och skolpersonal, det behöver finnas handlingsplan i förskolor och skolor, det behöver förtydligas i berörda tjänster. Personal har anmälningsplikt vilket är bra och nödvändigt. Trots detta missas uppmärksammandet av barn som far illa i hemmet, i skolan eller på annan plats i livet. Det är ofta svårt att veta hur ett barn har det, men det förekommer också att barn saknar uppmärksamma vuxna för stöd.

Kompetensen hos vuxna som arbetar i miljö med barn behöver säkras. Stödmöjligheter till barn behöver utökas. Detsamma gäller information om vikten av att vuxna ska verka stödjande.

Stöd till barnrättsorganisationers verksamhet riktad till barn i Sverige

Samhället ska ge stöd till barn i behov av hjälp och insatser av olika slag. Vid sidan av det kan i vissa fall barn själva söka viss hjälp av de barnrättsorganisationer som har verksamhet riktad till barn och ungdomar, eller att en vuxen hjälper barnet att hitta kontakten till en sådan organisation. Önskvärt vore att alla barn har en så god och trygg tillvaro så att det inte skulle behövas stöd på grund av problem. Tyvärr är det inte alltid så. Den verksamhet som innebär direkt stöd till barn och ungdomar i besvärliga situationer och som barnrättsorganisationerna bedriver, är ovärderlig.

Organisationerna har verksamhet i Sverige och världen. Flera större organisationer arbetar, även från Sverige, mest mot utsatta barn internationellt och i andra länder än Sverige. Någon stor internationell organisation som har verksamhet även för barn i Sverige, denna benämner de själva är kopplad till migrationsproblematik.

En organisation som även har verksamhet för barn i Sverige är Barnens rätt i samhället (Bris). De bedriver bred verksamhet som direktstöd, exempelvis i form av hjälplinjer, att barn kan ringa in och prata med en kurator, projekt för att bryta psykisk ohälsa, skydd och stöd till barn som upplevt våld. Även påverkansarbete bedrivs, för att barns röster och rättigheter ska lyftas fram. Ecpat arbetar för att motverka sexuell exploatering av barn exempelvis genom en anmälningsfunktion och samverkan med polis och internetleverantörer. Organisationen Maskrosbarn vänder sig till barn och ungdomar som växer upp med föräldrar som har missbruk, psykisk ohälsa och/eller utsätter barnet för våld.

Stödet innebär bland annat samtalsstöd, stöd i gruppform med andra ungdomar samt olika stärkande och avlastande aktiviteter. Det finns flera organisationer och föreningar som verkar för barns bästa.

För flera av organisationerna bygger verksamheten på intäkter i form av gåvor från företag, privatpersoner, medel från fonder och bidrag.

Möjligheten till ökat nationellt stöd riktat till projekt och stödverksamhet för utsatta barn i Sverige, behöver ses över. Direkt stöd till barn i Sverige som på olika sätt har det svårt, är bra och nödvändigt. Sådant stöd ska gälla sådant som inte knyts till migration, eftersom det finns större grupper av barn och andra tema-behov än migrationsknutna behov. Ett tema-behov är exempelvis stöd till skydd för barn från sexuell exploatering och stöd till barn som bevittnar eller blir utsatta för våld.

Linda Lindberg (SD)

Christina Östberg (SD)

Roger Hedlund (SD)

Sara Gille (SD)

Mikael Eskilandersson (SD)

Per Ramhorn (SD)

Clara Aranda (SD)

Angelica Lundberg (SD)

Julia Kronlid (SD)

Carina Ståhl Herrstedt (SD)